

ממבו מאת ברנשטיין – הצעות לפעילות – מאת איה גל

אוריינות : הכרות עם מושג הסינקופה

הסינקופה היא תופעה מקצבית בה הצליל שעל הפעמה לא נשמע. זאת בתנאי שיש בפעמה זו גם צלילים אחרים.

הסינקופה איננה הדגשה, אבל יוצרת תחושה של חוסר איזון, ולעתים קרובות אף אנרגטיות.

הערות:

1. יש שתי אפשרויות "להעלים" את הצליל שעל הפעמה: החלפתו בדמימה, או חיבורו בקשת לצליל שלפניו. במקרה השני אכן שומעים את הצליל הזה, אך לא כצליל נפרד אלא בתוך הארכה של צליל אחר.

2. מקרה פרטי ויוצא דופן הוא התבנית רבע מנוקד-שמינית בתוך משקל פשוט. זו אמנם סינקופה, אבל האפקטיביות שלה שונה משל אפשרויות אחרות של סינקופה, ולכן לא נעסוק בה.

פעילות:

א. מציאת הפעמה ה"חסרה" :

1. הליכה קדימה לפי הפעמה, והליכה של צעד אחורה כאשר אין שומעים את הצליל שעל הפעמה. בנגינה אפשר לשלב בין דמימות וקשתות.

2. הקשה או מחיאה לפי הפעמות, בהתאם לנגינת המורה. בפעמה שהצליל הראשון שלה חסר מגיבים תגובה שונה, כגון: מחיאה מעל לראש, טפיחה, רקיעה.

ב. אוריינות כתיבה וקריאה:

1. סידור מקצבים מכרטיסים עם רבעים ושמיניות במשקל פשוט, וקריאתם בשפת המקצב.

2. כמו 1, עם תוספת של קשת היוצרת סינקופה. קריאה בשפת המקצב מספר פעמים.

3. אלתור בשירה על מקצבים כתובים הכוללים סינקופה.

4. הקשה של מקצב עם סינקופה, בידי המורה או בידי תלמיד, ואמירתו בשפת המקצב בידי התלמידים.

5. כמו 4, בתוספת כתיבת המקצב, או סידורו בעזרת כרטיסים וקשתות.

6. חיבור מנגינה שיש בה סינקופה.

7. חידון: המורה מנגן מקצב שיש בו סינקופה ומקצב שאין בו סינקופה. על התלמידים לגלות באיזה מקצב יש סינקופה.

הכרות עם המוטיבים העיקריים ביצירה

בשלושת החלקים של היצירה בולטים שלושה מוטיבים :

בחלק הראשון - המוטיב הראשון

בחלק השני - המוטיב השני

בחלק השלישי - המוטיב השלישי (גליסנדו)

פעילות :

המצאת תנועה מתאימה לכל מוטיב. וביצוע בעת ההאזנה ליצירה. התנועה יכולה להיות בישיבה (תנועת יד) או בשטח. המוטיבים מופיעים לסירוגין עם היגדים ופרגמנטים מוזיקליים אחרים. בעת הופעתם של היגדים אלה עדיפה הקשבה ללא תנועה.

בסוף היצירה יש קודה ארוכה ובה מעין "כאוס" מוזיקלי, בתוכו משולבים גם הנושאים השונים. בשל המהירות והאופי של הקודה, אפשר לנוע בתנועה חופשית בעלת אופי אנרגטי. אם מגלים את הנושאים, אפשר לסמן אותם בתנועה המתאימה.

צפיה בביצוע מיוחד של היצירה

ביצוע של תזמורת הנוער על שם סימון בוליבר מהעיר קרקס שבונצואלה. (התזמורת הייצוגית של פרויקט "הסיסטמה"), בניצוחו של גוסטבו דודמל

בביצוע זה ניתן לראות בבירור רב את קבוצות הכלים בתזמורת, דבר שאפשר לדון בו בעקבות הצפיה.

<https://www.youtube.com/watch?v=NEs8yqhavI>